

Ruuanvalmistusta temppelejuhlaan. Seisomassa Mari Honkonen ja kulttuuritulkkinsa May May Thu.

Myanmarissa on sanottu olevan munkkeja puolisen miljoonaa ja heitä kohtasikin kaikkialla.

88-vuotias nainen kohtasi elämänsä ensimmäisen kerran vaaleaihoisen naisen, Mari Honkosen.

Mari Myanmarissa

Opintomatka maa-
hanmuuttajaopiskeli-
joiden kotimaahan.

Suonenjoki

Marjatta Hänninen

Kun Mari Honkonen laskeutui kaakkoisaasialaisessa Myanmarissa ensimmäisenä iltana yöpuulle lattialle puunkuoresta punotulle matolle, ei uni moskiittoverkon suojissa tullut. Myanmarissa paikallisten tapana on käydä kotinsa lattialle nukkumaan puunkuorimattojen päälle päivävaatteissaan. Ohuen maton päälle laitettu huopa oli jo vieraanvaraisuutta.

Myanmar, entinen Burma, on luokiteltu yhdeksi maailman alikehittyneimmistä maista. Asukkaita on noin 60 miljoonaa, valtaosa heistä on buddhalaisia. Maa on ollut yksi maailman suljetuimpia valtioita ja sitä hallitsi sotilasjunta vuoteen 2011 saakka.

Suonenjokelaisen perheenäidin ja aikuisopiskelijan **Mari Honkosen** kuukauden opintomatka Myanmariin kumpusi halusta ymmärtää maa-
hanmuuttajaopiskelijoiden kotimaan arkea ja kulttuuritaustan vaikutusta oppimiseen.

– Ruokailukin poikkesi totutusta: ateriat syötiin sormin.

Mari on ohjannut ja opettanut maahanmuuttajia Savon ammatti- ja aikuisopistossa jo puolenkymmentä vuotta. Nyt hän opiskelee ammattiliseksi erityisopettajaksi. Jyväskylän ammattillisen opettajakorkeakoulun opetusharjoittelujakso oli mahdollista suorittaa ulkomailla.

Ensimmäinen Palawissa

– Myanmarilainen työkaverini, koulunkäyntiohjaaja May May Thu oli

lähdössä käymään lapsuudenkodissaan Palawin kaupungissa ja kysyin, voisinko tulla käymään hänen kotiseudullaan.

– Perhe otti minut avosylin vastaan. Lähdin kuukauden opintomatkalle Suonenjoelta 8. lokakuuta suurlähettiläältä puhelimesta saadun suullisen luvan turvin.

Mari asui Palawin kaupungissa, jossa hän kaupungin rekisterin mukaan oli ensimmäinen suomalaisturisti.

Eurooppalaisia turisteja oli nähty vain muutamia, joten Mari saikin palawilaisten keskuudessa nimityksen ”European”.

Turisti ei saa asua perheessä

Kun Mari saapui May May Thun kotiin, vastassa oli joukko ystävällistä isäntäväkeä ja sukua.

Turistit eivät saa Myanmarissa asua perheessä, vaan hotellissa. Mari oli kuitenkin saanut suurlähettiläältä erillisluvan perheasumiseen.

– Opintomatkan tavoite oli vahvistaa omaa kulttuurisensitiivistä osaamista, joten tarkoitus oli elää perheen arjessa. Tieto ei ollut tavoittanut Palaw Townshipin ulkomaalaisasioista vastaavaa virkamiestä, joka tulikin yllättäen käymään ja pyysi Marin passia nähtäväksi.

– May May Thun avulla tilanteesta onneksi selvitettiin. Hän oli korvaamaton kulttuuritulkki ja tuki koko matkan ajan.

Kuin olisivat nähneet aaveen

Myanmariin oli tulossa talviaika, joten lämpötila oli päivisin ”vain” 35 ja öisin noin 22 astetta.

– Uuvuttavinta oli ilmankosteus, joka välillä oli jopa yli 90 prosenttia.

Naiset ja lapset suojasivat kasvonsa thanakha-tahnalla, etteivät ruskettuisi. Tahna valmistettiin hiomalla puun kaarnaa veteen.

Vaalea iho oli myanmarilaisten naisten ihanne, joten eurooppalainen iho herätti ihastusta.

– Ihmiset käyttäytyivät alkuun

kuin olisivat nähneet aaveen: pysähtyivät ihmettelemään, seurasivat tai kurkkivat jopa ikkunan takaa, kun olin ravintolassa syömässä. Rohkeimmat halusivat koskettaa. Kun tulin tummaksi, väkeä tuli jopa isäntäperheeni kotiin pyytäen lupaa kuvata itsensä vierelläni.

Juhlaa varten vuosien säästöt

– Buddhalaisuus näkyi ihmisten arjessa. Ihmiset tekevät hyviä tekoja edetäkseen kuolemanjälkeisessä sielunvaelluksessaan. Aamuisin perheet veivät kultaisten patsaiden äärelle kukkia ja ruokaa ja pikkumunkit kiersivät paljasjaloin kaduilla keräten astioihinsa ruokaa luostarin päämunkille.

– Ihmiset tekevät hyviä tekoja edetäkseen kuolemanjälkeisessä sielunvaelluksessaan.

Mari oli isäntäperheen mukana kaksipäiväisessä temppelejuhlassa, jota varten perhe oli säästänyt rahaa viisi vuotta. Juhlaan oli kutsuttu 1 200 vierasta. Juhlan aikana munkeille luovutettiin rahaa ja tavaroita, muun muassa luontaislääkkeitä ja peseytymisvälineitä.

– Päämunkin mukaan olin ensimmäinen eurooppalainen, joka yöpyi temppelealueella. Peseytymisolosuhteet olivat samanlaiset kuin kodeissakin: suihkuja ei ollut, vaan peseydyttiin kylmällä kaivovedellä. Sen ja pukeutumisen aikana mitään intiimiä ei saanut näkyä, joten koko ajan tuli pitää yllä Hta Main -kietaisumekkoa.

Riisiä paljon, perunaa ei

– Riisiä syötiin jokaisella aterialla. Peruna on kallista, enkä sitä ruokapöydässä nähnyt, kuten en leipääkään. Jääkaappeja tai pakastimia en nähnyt perheen kodeissa. Sähkö on kallista, joten sen käyttöä on pohdittava tar-

Järjestys kouluissa oli tarkkaa. Vastatessa kädet laitettiin ”puuskaan”.

Kuvat: Mari Honkonen

Skootterin kyydissä on neljä henkeä samasta perheestä.

koin. Monin paikoin ruoka valmistettiin hiiliä polttaen avotulella ulkona.

– Ruokailukin poikkesi totutusta: ateriat syötiin sormin. Keittoastiassa oli yksi lusikka, jolla kukin ruokailija vuorotellen söi. Se on perinteinen tapa, jolla korostetaan kunnioitusta ja yhteenkuuluvuutta.

– Arki ja elinolot olivat Myanmarin maaseudulla hyvin erilaiset kuin Suomessa. Vierailin muun muassa bambusta rakennetuissa kodeissa, joissa ei ollut sänkyjä, keittiötä eikä muitakaan mukavuuksia. Silti tunnelma oli lämmin ja lapsista pidettiin hyvää huolta.

Vierailu 2 000 oppilaan kouluun

– Aiotut kouluvierailut olivat tyssätkä kaupunginjohtajan ja kouluviraston virkamielen epäluuloihin. Syitä tivattiin kaupunginjohtajan virkahuoneessa: ”Onko sinulla poliittinen motiivi vai haetko sensaatioaiheita eurooppalaisiin lehtiin?” Perheenäitinä tuntui oudolta vakuuttaa, ettei taustallani ole poliittista motiivia tai yhteyksiä eurooppalaisiin vaikuttajiin.

– Onneksi aito halu tutustua opiskelijoideni kotimaan kouluoloihin lopulta uskottiin.

102 000 asukkaan Palawissa on 103 koulua. Vierailmassani koulussa oli 2000 oppilasta ja luokissa keskimää-

rin 50 oppilasta.

Oppilailla oli vanhempien hankkimat koulupuvut. Myös kaikilla maan opettajilla oli yhtenäiset asut.

Mäki ylös yhteistyöllä

Liikenne Myanmarin erittäin huonokuntoisilla teillä on arvaamatonta ja vaarallista.

– Onneksi varjelus kantoi, Mari kiittää. Taksikuski saattoi hypätä siirtelemään pois kivenmurikoita ja välillä autoa työnnettiin ylämäessä yhteisvoimin. Kukaan ei valittanut esteistä ja hidasteista.

Opintomatkinsa lopussa Mari lensi maan suurimpaan kaupunkiin, viisimiljoonaiseen Yangoniin. Mari Honkonen muistuttaa, että hänen kokemaansa ei voi yleistää koko Myanmaria koskevaksi.

– Jo maan eteläosien arki erosi miljoonakaupungin elämänmenosta niin olennaisesti, että Yangonissa tuntui kuin olisi astunut aivan uuteen maahan.

Matkan kokemukset elävänä mielessään Mari siteeraa Dorothee Söllen ajatusta:

”Jos käteni on varattu koko ajan siihen, että pidän kiinni jostakin, en voi koskaan sen enempää saada kuin antaa.”